

FACTSHEET MEETNET NUTRIËNTEN LANDBOUW SPECIFIEK OPPERVLAKTEWATER (MNLSO) (VERSIE FEBRUARI 2022)

INTRODUCTIE

Het Meetnet Nutriënten Landbouw Specifiek Oppervlaktewater (MNLSO) is in 2010-2012 door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, de waterschappen en Deltares opgezet om te onderzoeken hoe het staat met de nutriënten (meststoffen) in landbouw specifiek oppervlaktewater. Voor het meetnet zijn bestaande meetlocaties van alle waterschappen geselecteerd, die landbouw als enige humane bron van nutriënten hebben. Met de gegevens uit het meetnet worden door Deltares toestand- en trendanalyses uitgevoerd om te kunnen vaststellen of:

- Er neerwaartse of opwaartse trends in nutriëntenconcentraties in het oppervlaktewater zijn;
- De doelen voor oppervlaktewater met betrekking tot nutriënten worden gehaald (toestand).

De resultaten van het MNLSO zijn gebruikt bij de landelijke ex-post evaluatie van de Meststoffenwet in 2012 en 2016 en Nitraatrapportage 2020. Deze laatste rapportage bevat de resultaten van de monitoring van de effecten van de Europese Nitraatrichtlijn actieprogramma's. Daarnaast zullen de resultaten van het MNSLO samen met andere meetnetten ook ingezet worden voor toekomstige rapportages voor de Meststoffenwet, de Nitraatrichtlijn en de Kaderrichtlijn Water.

OPZET MEETNET

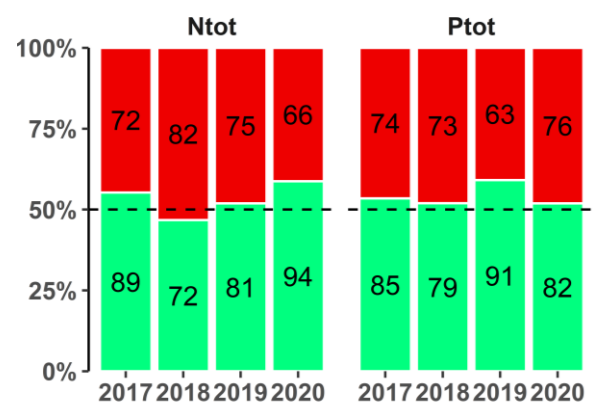
Het MNLSO bestaat uit 161 meetlocaties die landbouw als enige bron van nutriënten hebben. De waterschappen en Deltares hebben daarvoor gezocht naar bestaande meetlocaties in landbouwgebieden die niet onder invloed staan van lozingen vanuit rioolwaterzuiveringen of industrie. In gebieden waar de waterkwaliteit onder invloed staat van inlaatwater vanuit de rivieren is gezocht naar locaties met een minimale beïnvloeding van inlaatwater. Dit is gecontroleerd met de gidsstof Gadolinium. Gadolinium zit in een chemisch zeer stabiel contrastmiddel dat patiënten toegediend krijgen voorafgaand aan een MRI-scan en is een goede indicator voor invloed van rioolwaterzuiveringen en inlaatwater. In laag Nederland kan kwel bijdragen aan de nutriëntenbelasting maar deze bijdrage is in het MNLSO beperkt doordat meetpunten zijn geselecteerd met zo min mogelijk kwel. Daarom zijn dan ook geen locaties in de diepe droogmakerijen geselecteerd.

Van de 161 meetlocaties hebben 135 momenteel een meetreeks langer dan 10 jaar, waardoor het mogelijk is naar trends in de nutriëntenconcentraties te kijken.

RESULTATEN

Uit de resultaten van het MNLSO komt naar voren dat de waterkwaliteit in de landbouw specifieke wateren aan het verbeteren is, maar dat er in de periode 2017 t/m 2020 tussen de 40 en 55% van de meetlocaties nog niet aan de waterschapnorm voor N-totaal en/of P-totaal wordt voldaan (Figuur 1). De resultaten verschillen van jaar tot jaar. In 2018 voldoet voor N-totaal bijvoorbeeld 47% van de meetlocaties aan de waterschapnorm, terwijl in 2020 57% voldoet. Voor P-totaal varieert het aantal locaties dat voldoet tussen de 59% in 2019 en 52% (in 2018 en 2020). Het is gezien deze jaar-tot-jaar variaties waardevol de toestand en trends over meerdere jaren te beschouwen.

De neerwaartse trends in de nutriëntenconcentraties in landbouwgebieden handhaven zich voor N-totaal zowel landelijk als voor alle drie de individuele hoofdgrondsoorten (klei, veen, zand) en vier stroomgebieden (Maas, Rijn-Noord/Nedereems, Rijn-Oost, Rijn-West). Alleen bij het Schelde-stroomgebied stabiliseert de trend zich.

Figuur 1 Het percentage van de meetlocaties dat voor N en P-totaal wel en niet voldoet aan de norm.

De P-totaal concentratie blijft landelijk neerwaarts, maar in de stroomgebieden Schelde en Rijn-West is sinds 2010 een opwaartse trend zichtbaar. In Rijn-Noord/Nedereems is voor P-totaal sinds 2015 een lichte daling ingezet en in Rijn-Oost houdt de reeds neerwaartse trend aan. De in eerdere rapportages iets opwaartse trend in stroomgebied Maas is omgebogen naar een iets neerwaartse trend. Als de trends per bodemtype worden beschouwd, zien we dat voor P-totaal de concentraties in het kleigebied licht stijgen, terwijl de concentraties P-totaal in het veen- en zandgebied blijven dalen.

MEER INFORMATIE

- Klein, J., Rozemeijer, J.C., Broers, H.P., Van der Grift, B., 2012a. Meetnet Nutriënten Landbouw Specifiek Oppervlaktewater. Deelrapport A: Opzet Meetnet. Bijdrage aan de Evaluatie Meststoffenwet 2012. Deltares rapport 1202337-000-BGS-0007, Utrecht.
- Klein, J., Rozemeijer, J.C., Broers, H.P., Van der Grift, B., 2012b. Meetnet Nutriënten Landbouw Specifiek Oppervlaktewater. Deelrapport B: Toestand en trends. Bijdrage aan de Evaluatie Meststoffenwet 2012. Deltares rapport 1202337-000-BGS-0008, Utrecht.
- Klein, J., Rozemeijer, J., Broers, H.P., Mul, M., 2012. Toestand en trends in landbouwspecifiek oppervlaktewater. H2O, jaargang 2012, nummer 14-15, pp. 51-53.
- Klein, J. & Rozemeijer, J., 2015. Meetnet Nutriënten Landbouw Specifiek Oppervlaktewater. Tussenrapportage: update t/m 2013. Deltares rapport 1220098-007-BGS-0001.
- Rozemeijer, J.C., Klein, J., Broers, H.P., Van Tol Leenders, T.P., Van der Grift, B., 2014. Water quality status and trends in agriculture-dominated headwaters; a national monitoring network for assessing the effectiveness of national and European manure legislation in The Netherlands. Environ Monit. Assess. 186, 8981-8995.

CONTACTPERSONEN

- Unie van Waterschappen: Jantine Haverkamp, jhaverkamp@uvw.nl, (06) 209 656 11
- Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat: Wilbert van Zeventer, Wilbert.van.Zeventer@minienw.nl, (070) 351 82 60 / (06) 21 52 27 40
- Deltares: Simon Buijs, mnlso@deltares.nl, (088) 3358276 / (06) 15580476